

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

لیکوال : کانديد اکادميسين م.ا سيستاني

ژباړن: سيلانی

۲۰۲۰/۰۸/۳۰

د افغانستان په معاصر تاریخ کې د شاه امان الله خان مقام

د خپلواکۍ د (۱۰۱) کالیزې په ویاړ!

د افغانستان په معاصر تاریخ کې وروسته له احمد شاه بابا او پرته له داود خان څخه، هېڅ یو له شاهانو، شهزاده گانو، امیرانو او رهبرانو څخه په لاندې برخو کې د شاه غازي امان الله خان مقام ته نشي رسېدلی.

شاه غازي امان الله خان د افغانستان یوازینی واکمن و، چې د افغانستان خپلواکي یې د انګلیسي استعمار څخه تر لاسه کړه.

شاه امان الله خان یوازینی رهبر و، چې له نارینوو سره د بنځو د حقونو د انډولتوب او ددې هېواد د احادو وګړو د حقوقو له پاره عملاً لاس په کار شو او ددې برنامې د پلي کولو له پاره یې خپله پادشاهي له لاسه ورکړه.

شاه امان الله خان یوازینی شاه و، چې په افغانستان کې یې د خلکو له پاره په لومړي ځل د اساسي قانون په لوړو حقوقي بنسټونو جوړ او تصویب کړ او د اساسي قانون د پلي کولو له پاره عملاً لاس په کار شو.

شاه امان الله خان یوازینی عدالت غوښتونکی رهبر و، چې په افغانستان کې یې د افغان هندوانو حقوق له مسلمانانو سره یوشان اعلان کړل او هغوی یې د جزیې له ورکولو معاف کړل او دا غیر عادلانه عمل ته یې دپای ټکی کېښود.

شاه امان الله خان لومړنی شاه و، چې د خپلې واکمنۍ په موده کې یې هېڅ یو خپلواکي غوښتونکی او خپل منتقدین زنداني نه کړل او همدارنګه یې د هېڅ خپلواکي غوښتونکي ژوند وا نه خيست.

شاه امان الله خان لومړنی واکمن و، چې په ټول افغانستان کې یې د ښوونې (معارف) په تعمیم لاس پورې کړ همدارنګه لومړنی شاه و، چې خپله یې د لویانو په تدریس لاس پورې کړ او د لویانو له پاره یې د لسو ورځو په موده کې د تدریس ځانګړي ګرڼلارې وضع کړې.

شاه امان الله خان لومړنی واکمن و، چې د خپلې لس کلنې واکمنۍ په موده کې یې له هېڅ بهرني هېواد څخه پېسې نه دي اخیستي او په خپلواکه توګه یې حکومت وکړ.

شاه امان الله خان لومړنی واکمن و، چې د پغمان په لویه جرګه کې یې افغان مېرمنې د چادری (د استعمار او استعمار ټپنه) له قید څخه خپلواکي اعلان کړې او یو بل انقلابي ګام یې د دولت د اصلاحاتو په پار واخیست او په هماغه لویه جرګه کې ملکه ثریا او د شاه خور زینب جاني په لوڅ مخ د جرګې د ګډوډولو په منځ کې را ښکاره شوې.

شاه امان الله خان لومړنی واکمن و، چې د لومړي ځل له پاره یې د جمعي په لمونځونو کې له ملایانو څخه د منبر او محراب واک واخیست او د جمعي لمونځ او خطبه یې پخپل قرائت وړاندې کړه، ددې کار جرئت له شاه امان الله خان څخه وروسته او مخکې کوم واکمن، رهبر او شاه په افغانستان کې نه دی کړی چې د جوماتونو له ملایانو او خطیبانو دې د منبر او محراب واک واخلي او پخپل قرائت دې لمونځ او خطبه ووايي.

د پاڼو شمېره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولئ

شاه امان الله خان لومړنی واکمن و، چې عدالت يې له سلطنتي کورنۍ څخه پيل کړ او د محمد زائي کورنۍ خپلوي (نسبي) امتيازات او د ارگ له پخلنځي څخه يې د هغوی د فوق العاده خوارو ورکړه منع کړه.

شاه امان الله خان لومړنی شاه و، چې د پيرانو، روحانيونو، خوانينو، ملکانو او متنفذينو معاشونه يې له بيت المال څخه قطع کړل او ددغه معاش د تر لاسه کولو له پاره يې کارکول شرط کېښود.

شاه امان الله خان لومړنی واکمن و، چې پرته له ساتونکو دخلکو منځ ته ورتنه او له هغوی سره يوځای کېده همدارنگه ځان به يې د خلکو له درد و غم څخه باخبره کو، حتا د توان په کچه يې د هغوی د دردو غم په حلولو کې هڅه کوله.

شاه امان الله خان هېوادپال، مبلغ او ماهر اديب و، چې د خپلې هېواد پالنې احساسات يې په هغه بيت کې چې د ((په افغانستان کې د قانون حاکميت)) په اثر کې ليکل شوی، داسې بيانوي:

شدم يکبارگی با جان و سر از دل گرفتارش دهم خون عزيز خویش تا سازم چو گلزارش

په پای کې د ټولو خپلواکي غوښتونکو او ترقي غوښتونکو روح دې ښاد، نوم او یادونه دې تلپاتي وي.